

Kurdistán – prozatímní výpisky k tématu:

- **Kurdové** – podle odhadů 20 – 40 mil. obyvatel
- Turecko, Írán, Sýrie, menší komunity např. v Arménii, Turkmenistánu
- vystěhovalecké vlny v 19. stol. Směřovaly do Libanonu a Jordánska
- od 60. let – kurdská diaspora v Německu, Švédsku, Velké Británii, USA a dalších zemích

- **území Kurdistánu (vymezení , fg charakteristika)**
- hornatá oblast, nejvyšší vrchol Agri Dagi – Ararat (5123 m), suché kontinentální klima, slabě vyvinutá říční síť, tektonická činnost

- **Etnogeneze Kurdů a historie kurdského národa**
- pramenná oblast Eufratu a Tigridu - „střecha“ civilizační oblasti Předního východu
- archeologické naleziště Šanidar (sev. Od Arbílu, Irák)
- halafská kultura v období 6000 – 5400 př.n.l. (Tell Halaf, Sýrie)
- nebylo nutno stavět závlahové systémy (dostatek srážek) – není zde ekonomická nutnost centralizace území
- 4300 př.n.l. - Churrité – významné etnikum paleokavkazské skupiny
- polovina 3. tis.př.n.l. - koexistence říše Urartu, etnika Mušku, etnika Subaru...
- 1200 – 850 př.n.l. - příchod Indoárijců - „překrytí“ dřívějších obyvatel – základ kurdského etnika
- 9. stol.př.n.l. - Médové u Urmijského jezera (přímí předkové Kurdů?)
- legenda o Áži Dahákovi
- 3.stol.př.n.l. - 3.stol.n.l. - nárazníková zóna mezi říšemi Římanů a Parthů
- od 3.stol. - dělicí linie mezi Východořímskou říší a sasánovskou Persií
- od 7.stol. - dělicí linie mezi Východořímskou říší a Arabským chalífátem
- kurdský původ vojevůdce Saláhuddína Ajjuba(1187 – konec křížácké přítomnosti v Palestině) – dynastie Ajjubovců
- muslimská dynastie z kurdského prostředí – iráňští Zandovci (1750 – 1779)
- „země na hranici“ - mezi Osmanskou říší a safíjovskou Persií – početné deportace Kurdů
- zámořské cesty Portugalců – ekonomická pohroma pro kurdská města (přesun obchodních stezek na moře)
- úpadek městských politických elit – vůdcové klanů – místní ághové a šejchové

- **Moderní dějiny a současný kurdský konflikt**
- 1. světová válka – porážka Osmanské říše
- nástupnické „národní“ státy pod patronátem vítězných západních mocností (Sýrie, Turecko, Irák...)
- Kurdové měli právo na stát (souvisle obývané území) X kmenový a oblastní partikularismus
- konference vítězných mocností v Sévres u Paříže počítala s ustavením Kurdistánu
- vztah Kurdové – Arméni (často spojenci)
- dohoda mezi Šerífem pašou a Boghosem Nubarem o vzájemném respektu budoucích států (Arménie a Kurdistán) – 20.11. 1919
- nástup Ataturka – 1923 – územní boje – nová smlouva v Lausanne (již bez řešení kurdské otázky) – fakticky anulovala závazky ze Sévres
- mósulský vilájet – r. 1926 připojený k Iráku (britské mandátní území) – irácký Kurdistán
- dokument v Sévres se zabýval pouze tureckými a iráckými Kurdy (nikoliv syrskými, iráňskými, arméňskými apod.)
- Ataturk a Kurdové – oboustranně účelový vztah – území mimo vlastní Kurdistán mělo mít francouzský mandát – spojenectví s Ataturkem – aktivní podpora Ataturka = uznání kurdské autonomie (?) - nesplněno
- problém pojmu „menšina“ (náboženský výklad) - „každý muslim je Turek“

- 1924 – zákaz používat jiná jména než turecká, změna netureckých toponym, etc.
- Kurdové - „dagli Turkler“ (horší Turci)
- společné kurdsko – arménské povstání v oblasti Araratu (1930)
- volnější roky 1964 – 1971, 1974 – 1980 střídány tuhými vojenskými režimy
- **1978 – Strana pracujících Kurdistánu (PKK)**
- zakladatel Abdullah Ocalan (řídil stranu z exilu v syrském Damašku)
- 12.9. 1980 – vojenský převrat – do PKK vstupuje celá řada Kurdů – nedostatek životních perspektiv, trvale nejchudší oblast Turecké republiky
- 1984 – strana začíná operovat v tureckém Kurdistánu
- turecká vláda – podpora vytváření vesnických gard (koy korucular) – potírání jednotek PKK
- PKK – několik masakrů těchto vesnických gard
- běžní obyvatelé tlačeni ke spolupráci s jednou z inkriminovaných skupin – větší sympatie pro PKK
- výsledek: 3000 vesnic vylidněno či zničeno armádou / koy korucular / samotnou PKK
- odchody Kurdů do měst – strach, ekonomické pohnutky
- vládou podporované deportace Kurdů na západ Turecka („rozpuštíme Kurdy v moři“ - v žádné obci nesmí být víc než 5% Kurdů)
- speciální jednotky (Ozal Hakeret)
- muslimští extremisté z hnutí Hizbullah (Hizb – I – Kontra) – u zrodu stála turecká vláda
- 1999 – Abdullah Ocalan zatčen a odsouzen k smrti (rozsudek dosud nevykonán – podezření na postupné trávení jedy)
- obvinění Ocalana za smrt 30000 civilistů – z toho však 2/3 byli Kurdové!
- Po r. 2000 – pročištění vzduchu po bouři
- „V Turecku kurdský problém nikdy neexistoval – jde pouze o problém jihovýchodního Turecka, který je čistě ekonomické povahy“
- populační přírůstek Kurdů – přirozená migrace na Západ - „kurdizace“ Mersinu, Adany, Istanbulu (do 50 let v Turecku většina Kurdů!)
- kurdština byla r. 1991 dekriminálnízována, dnes se uvažuje o zřízení kurdskojazyčného televizního vysílání
- **Jihovýchodoanatolský projekt**
- projekt vybudování 22 přehrad s 19 hydroelektrárnami na Eufratu, Tigridu a jejich přítocích (energetický deficit Turecka)
- bombastické plány na zavlažení rozsáhlých ploch (peníze opět do Ankary!)
- na stavbách zaměstnána jen menšina Kurdů – ekonomický profit pro Kurdistán prakticky nulový
- **Výzvy z Evropy**
- snaha Turecka o členství v EU
- vágní vyjadřování EU o „nedodržování lidských práv v Turecku“
- perzekuce novinářů, politiků etc., vyjadřujících se ke kurdské otázce
- názory EU + „vměšování do turecké politiky“ = euroskepticismus

Zdroje:

<http://kurdove.ecn.cz>

<http://www.gjk.cz/~folda/Chytra%20palice/Mudrova.htm>

http://en.wikipedia.org/wiki/Abdullah_%C3%96calan